

13 Πλέγμα κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης για μονόγλωσσα, δίγλωσσα και πολύγλωσσα ειδικά λεξικογραφικά έργα με ιδιαίτερη αναφορά στη μακροδομή, τη δομή πρόσβασης και τη μικροδομή

Γιώργος Ανδρουλιδάκης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην προκείμενη ανακοίνωση θα επιχειρήσουμε να αποκρυσταλλώσουμε ένα καθολικό πλέγμα κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης για ειδικά λεξικογραφικά έργα, ανεξάρτητα από τον υλικό φορέα (έντυπα ή ηλεκτρονικά), τον τύπο (γλωσσικά ή εγκυκλοπαιδικά —με όλες τις πολυποίκιλες ενδιάμεσες διαβαθμίσεις τους) και τον αριθμό των περιλαμβανόμενων γλωσσών (μονόγλωσσα, δίγλωσσα ή πολύγλωσσα). Στο περιορισμένο πλαίσιο της ανακοίνωσης, εύλογα θα αντιπαρέλθουμε, μεταξύ άλλων, τα βιβλιογραφικά στοιχεία και τα κύρια χαρακτηριστικά των λεξικογραφικών έργων, τις πρωταρχικές λεξικογραφικές ιδιότητες και λειτουργίες καθώς και τα συστατικά της μεγαδομής, ώστε να εστιάσουμε στον πυρήνα των λεξικογραφικών δομικών παραμέτρων, δηλαδή στη *μακροδομή*, τη *δομή πρόσβασης* και τη *μικροδομή*, διατρέχοντας συνολικά 22 κριτήρια μεταλεξικογραφικής ανάλυσης.

A matrix of metalexigraphic analytical criteria for monolingual, bilingual and multilingual specialised lexicographic works with special reference to the macrostructure, the access structure and the microstructure

Giorgos Androulidakis

ABSTRACT

In the present paper, we will set out to establish a universal matrix of metalexigraphic analytical criteria for specialised lexicographic works, independent of medium or form (printed or electronic), type (linguistic or encyclopedic —with all the various in-betweens) and the number of languages involved (monolingual, bilingual or multilingual). Within the limited scope of this paper, we will inevitably leave aside, inter alia, the bibliographic data and the main characteristics of lexicographic works, the primary lexicographic properties and functions as well as the components of the megastructure; we will rather focus on the central lexicographic structural parameters, i.e. the *macrostructure*, the *access structure* and the *microstructure*, comprising 22 metalexigraphic analytical criteria in total.

1 Υφή και εμβέλεια κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης

Το άρθρο «Towards a framework for the description and evaluation of dictionary evaluation criteria» (Swaneroel 2008) αποτελεί φιλόδοξο εγχείρημα μεταθεωρίας της μεταλεξικογραφίας,¹ καθώς εξετάζει πώς (πρέπει να) περιγράφονται και (να) αξιολογούνται τα κριτήρια περιγραφής και αξιολόγησης λεξικογραφικών έργων.² Το *κριτήριο αξιολόγησης* (evaluation criterion) ορίζεται λοιπόν ως «οποιοδήποτε πρότυπο, προδιαγραφή, θεμελιώδης αρχή, πρακτικός κανόνας, ευρετική ή διεργασία με την οποία αξιολογείται κάποιο σχεδιαστικό χαρακτηριστικό ενός λεξικού» (Swaneroel 2008, 229· μτφρ. Γ.Α.).

Με αφετηρία την παραπάνω έννοια, θα επιχειρήσουμε να αποκρυσταλλώσουμε ένα καθολικό πλέγμα κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης για ειδικά λεξικογραφικά έργα, ανεξάρτητα από τον υλικό φορέα (έντυπα ή ηλεκτρονικά),³ τον τύπο (γλωσσικά ή εγκυκλοπαιδικά —με όλες τις πολυποικίλες ενδιάμεσες διαβαθμίσεις τους) και τον αριθμό των περιλαμβανόμενων γλωσσών (μονόγλωσσα, δίγλωσσα ή πολύγλωσσα). Για λόγους πληρότητας επομένως, το προτεινόμενο πλέγμα συμπεριλαμβάνει κριτήρια ανάλυσης ίσως και παράδοξα για ειδικά λεξικογραφικά έργα, στα οποία π.χ. φωνολογικές / φωνητικές ή ετυμολογικές πληροφορίες (πρβλ. παρακάτω, 5.3 Μικροδομή) κατά τεκμήριο σπανίζουν ή έστω περιορίζονται σε ιδιαίτερες κατηγορίες λημμάτων, όπως λεξιλογικές / ορολογικές μονάδες ξενικής προέλευσης. Ένα πλέγμα τέτοιας εμβέλειας αποσκοπεί να καλύπτει δυνάμει οποιοδήποτε σύνολο ή κατηγορία ειδικών λεξικογραφικών έργων, αλλά φυσικά δεν μπορεί να εφαρμοστεί αυτοόσιο, αφού κατά περίπτωση θα πρέπει να αφαιρούνται ασυναφή κριτήρια· για παράδειγμα, το κριτήριο «Μεταφραστικά ισοδύναμα και περιφραστικά υποκατάστατα» (πρβλ. παρακάτω, 5.3 Μικροδομή) προφανώς δεν αφορά μονόγλωσσα λεξικογραφικά έργα.

---

1. Σε ευρύτερο μεταλεξικογραφικό πλαίσιο, η ίδια μεταθεωρητική προσέγγιση χαρακτηρίζει επίσης τη νεότερη σχετική μελέτη του Σβάνεπουλ με τίτλο «Evaluation of dictionaries» (Swaneroel 2013).

2. Γενικά θα χρησιμοποιώ τον όρο *λεξικογραφικό έργο* ως μεταλεξικογραφικό υπερώνυμο σε σχέση με τους όρους *λεξικά(ν)*, *εγκυκλοπαιδεία / εγκυκλοπαιδία*, *εγκυκλοπαιδικά(ν)*, *λεξικά(ν)*, *γλωσσάρι(α)(ν)*, *λεξιλόγι(α)(ν)* και τα ξενόγλωσσα αντίστοιχά τους, όπως απαντούν στους τίτλους των ίδιων των λεξικογραφικών δημοσιευμάτων, και μάλιστα ανεξάρτητα από τον υλικό φορέα (έντυπο ή ηλεκτρονικό)· με την έννοια αυτή, *λεξικογραφικό έργο* λογίζεται επίσης κάθε διαδικτυακή λεξικογραφική εφαρμογή, είτε με βάση δεδομένων είτε σε μορφή στατικής ιστοσελίδας.

3. Κατ' αντιστοιχία με την έντυπη λεξικογραφία, ως *ηλεκτρονική λεξικογραφία* νοείται εδώ η παραγωγή ηλεκτρονικών λεξικών όχι μηχαναγνώσιμων, αλλά προοριζόμενων για ανθρώπινη χρήση· επομένως αποκλείονται όσα (οιονεί) λεξικογραφικά έργα ή δομημένα σύνολα λεξιλογικών / ορολογικών δεδομένων χρησιμεύουν π.χ. για υπολογιστική μορφολογική ανάλυση ή αυτόματη μετάφραση.

2 Πηγές κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης

Οι πηγές κριτηρίων ανάλυσης για λεξικογραφικά έργα χωρίζονται σε δύο μεγάλες ομάδες: στην πρώτη ανήκουν γενικές μεταλεξικογραφικές μελέτες όπου ρητά καταρτίζονται τέτοια κριτήρια εν γένει, ενώ στη δεύτερη ειδικότερες μελέτες εφαρμοσμένης μεταλεξικογραφίας για συγκεκριμένες γλώσσες ή κατηγορίες λεξικογραφικών έργων. Παρακάτω θα σταθούμε σύντομα σε μερικά χαρακτηριστικά δημοσιεύματα από αμφότερες τις ομάδες αυτές.

Οι μελέτες «Reviewing printed and electronic dictionaries. A theoretical and practical framework» (Nielsen 2009) και «A general framework for reviewing dictionaries» (Nielsen 2013)⁴ πραγματεύονται τη μεθοδολογία της κριτικής λεξικών γύρω από τρεις άξονες: λειτουργίες, δεδομένα και δομές (μεγαδομή, μακροδομή, δομή πρόσβασης, μικροδομή, μεσοδομή). Αν και ο τίτλος αναφέρεται στα ειδικά λεξικά και μόνο, η μελέτη «Methods of the LSP dictionary analysis» (Petrashova 2013) θίγει επίσης κριτήρια ανάλυσης όλων των λεξικών, γενικών και ειδικών, διακρίνοντας πέντε σύνολα κριτηρίων ανάλυσης και αξιολόγησης.

Το άρθρο «Guidelines for reviewers of bilingual dictionaries» (Steiner 1984), δημοσιευμένο στην επιστημονική επετηρίδα *Dictionaries. Journal of the Dictionary Society of North America*, υπήρξε ορόσημο στην ευρύτερη προσπάθεια να καταρτιστούν συστηματικοί κατάλογοι κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης για (έντυπα) δίγλωσσα γενικά λεξικά. Παρόμοια κριτήρια ανάλυσης, όπως είδαμε παραπάνω, διαμορφώθηκαν και εφαρμόστηκαν επίσης σε μεταλεξικογραφικές μονογραφίες για διάφορους συνδυασμούς γλωσσών. Από τη σκοπιά της ελληνικής γλώσσας, ιδιαίτερη βαρύτητα αναλογεί στα κριτήρια μεταλεξικογραφικής ανάλυσης που αναπτύχθηκαν και προτάθηκαν από το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ) για δίγλωσσα γενικά λεξικά της νέας ελληνικής (ΚΕΓ [2006] · 2010).

Ας εμβαθύνουμε τώρα στο καθαυτό αντικείμενό μας, δηλαδή στην ειδική λεξικογραφία και μεταλεξικογραφία. Το κεφάλαιο για την κριτική των ειδικών λεξικών στο *Manual of specialised lexicography* (Bergenholtz · Tarp 1995, «Dictionary criticism», 232–235) περιλαμβάνει έναν κατάλογο 26 κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης και κριτικής, στον οποίο όμως βλέπουμε κριτήρια να συγχέονται αφενός με υποκριτήρια και αφετέρου με συστατικές παραμέτρους (π.χ. βλ. Bergenholtz · Tarp 1995, 234: [19]–[20]· [25]–[26]). Στην αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή με τίτλο «Répertoire et analyse des dictionnaires techniques bilingues et multilingues (comprenant le français et le grec moderne)» (Gallopain 2000) αναλύονται 73

---

⁴ Εσκεμμένα συνεξετάζω τα δύο δημοσιεύματα, επειδή το μεταγενέστερο (Nielsen 2013) απηχεί το προγενέστερο (Nielsen 2009) σε βαθμό ταυτολογίας.

δίγλωσσα και πολύγλωσσα ειδικά λεξικά και γλωσσάρια όπου συνδυάζονται η νέα ελληνική και η γαλλική κατά την περίοδο 1844–1998. Συνολικά απαριθμούνται 25 κριτήρια, ουσιαστικά όμως περιλαμβάνονται μόνο 17, επειδή, όπως και σε άλλες περιπτώσεις (πρβλ. παραπάνω), συμπύρνονται αυτοτελή κριτήρια και μεμονωμένες παράμετροι (π.χ. βλ. Galopin 2000, 201, 206–207: 4–6).⁵

Η μελέτη *Onlinewörterbücher in der Wörterbuchkritik. Ein Evaluationsraster mit 39 Beurteilungskriterien* (Kemmer 2010), διαδικτυακή έκδοση του Ινστιτούτου Γερμανικής Γλώσσας (Institut für Deutsche Sprache [IDS]), προσφέρει ένα πλέγμα κριτηρίων αξιολόγησης για διαδικτυακά λεξικά κάθε λογής, καταλήγοντας σε 39 κριτήρια, χωρισμένα σε 10 κατηγορίες, πολλά από τα οποία όμως (π.χ. βλ. Kemmer 2010, 2–3, 5–12: 4–7, 10–16) ασφαλώς δεν προσιδιάζουν μόνο στα διαδικτυακά λεξικά, αλλά θα μπορούσαν κάλλιστα να εφαρμοστούν και στα έντυπα. Απεναντίας, το σχετικό κεφάλαιο της μονογραφίας *Theory and practice of specialised online dictionaries. Lexicography versus terminography* (Fuertes-Olivera · Tarp 2014, «A functional framework to dictionary criticism. A list of criteria for reviewing specialised online dictionaries», 130–134) εστιάζει ακόμη περισσότερο στα διαδικτυακά ειδικά λεξικά, διακρίνοντας αδρομερώς 10 κατηγορίες κριτηρίων με έμφαση στις νεότερες εξελίξεις της διαδικτυακής ειδικής λεξικογραφίας και μεταλεξικογραφίας.

3 Συνδυασμός και εμπλουτισμός κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης

Με εκλεκτικό, κριτικό και καινοτόμο πνεύμα, το προτεινόμενο εδώ πλέγμα κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης στοχεύει να συνδυάσει και να ενσωματώσει κριτήρια, υποκριτήρια και παραμέτρους κριτηρίων από ποικίλες μεταλεξικογραφικές πηγές, μερικές από τις οποίες σταθμίσαμε ενδεικτικά παραπάνω. Πέρα όμως από αυτές, αξιοποιεί και ανάγει σε μεταλεξικογραφικό αναλυτικό επίπεδο ορισμένες ρηξικέλευθες προσεγγίσεις για τη σύνταξη σύγχρονων μονόγλωσσων, δίγλωσσων και πολύγλωσσων ειδικών λεξικών (π.χ. Edo Marzá 2009· Löckinger 2014). Τέλος, κατά μεγάλο μέρος απορρέει από ενδελεχή μεθοδολογικό στοχασμό έπειτα από συστηματική προεπισκόπηση πλούσιου πρωτογενούς λεξικογραφικού υλικού. Συγκεκριμένα, στην ερευνητική πράξη εφαρμόστηκε για τους σκοπούς της διδακτορικής μου διατριβής με αντικείμενο τη δίγλωσση και πολύγλωσση λεξικογραφία γύρω από το ζεύγος της νέας ελληνικής και της γερμανικής στο πεδίο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών (Ανδρουλιδάκης 2016).

---

⁵ Η μεθοδολογία και τα πορίσματα της Γκαλοπέν παρουσιάζονται επίσης σε δύο μεταγενέστερες σχετικές μελέτες (Galopin 2001· Galopin-Δημητριάδη · Κατσογιάννου 2004).

4 Μακροδομή, δομή πρόσβασης και μικροδομή

Στο περιορισμένο πλαίσιο της προκειμένης ανακοίνωσης, εύλογα θα αντιπαρέλθουμε, μεταξύ άλλων, τα βιβλιογραφικά στοιχεία και τα κύρια χαρακτηριστικά των λεξικογραφικών έργων (π.χ. τοποχρονολογία έκδοσης, εκδοτική πορεία, υλικός φορέας, εποπτικό υλικό, τυπογραφικός και γραφιστικός σχεδιασμός, ακαδημαϊκές και επαγγελματικές περγαμηνές λεξικογράφου/ων, κόστος κτήσης ή χρήσης), τις πρωταρχικές λεξικογραφικές ιδιότητες και λειτουργίες (π.χ. τύπος ειδικού λεξικογραφικού έργου, επίσημο κύρος ή/και κανονιστική ισχύς, θεματικό/ά πεδίο/α και βαθμός ειδίκευσης, πλάτος και βάθος λεξικογραφικής αποτύπωσης, συνδυασμός και κατάταξη γλωσσών, διαγλωσσική/ές κατεύθυνση/κατευθύνσεις) καθώς και τα συστατικά της μεγαδομής⁶ (π.χ. προλεγόμενα ή/και εισαγωγή, οδηγίες χρήσης, βιβλιογραφία, κατάλογος ή πίνακας συμβόλων, ενότητα ή πίνακας προφοράς, ενότητα εγκυκλοπαιδικού περιεχομένου). Σκόπιμα θα εστιάσουμε στον πυρήνα των λεξικογραφικών δομικών παραμέτρων, δηλαδή στη *μακροδομή*, τη *δομή πρόσβασης* και τη *μικροδομή*, διατρέχοντας συνολικά 22 κριτήρια μεταλεξικογραφικής ανάλυσης.⁷

5 Πλέγμα κριτηρίων μεταλεξικογραφικής ανάλυσης

5.1 Μακροδομή

Η *μακροδομή* (macrostructure) αντανακλά τον τρόπο διάταξης των λημμάτων ενός λεξικογραφικού έργου. Στα έντυπα λεξικά, η συνηθέστερη διάταξη είναι η αλφαβητική σειρά με βάση το αρχικό και τα ακόλουθα γράμματα κάθε λεξιλογικής / ορολογικής μονάδας. Μπορεί όμως να υπάρξει και άλλη διάταξη, όπως η θεματική ή συστηματική, σύμφωνα με την οποία τα λήμματα καταχωρίζονται με λογική διάρθρωση ή θεματική συνάφεια. Από τη σκοπιά της σημασιολογίας, η μεν αλφαβητική σειρά αντιστοιχεί στη σημασιοκεντρική (semasiological) θεώρηση, ενώ η θεματική ή συστηματική διάταξη, η οποία συχνά προβάλλεται ως ένα από τα διακριτικά γνωρίσματα της ειδικής λεξικογραφίας, ανταποκρίνεται στην ονομασιοκεντρική

⁶. *Μεγαδομή* (megastructure) λέγεται η συνολική δομή του κύριου και του εξωτερικού μέρους, όπως παρουσιάζεται λ.χ. στον πίνακα περιεχομένων ενός έντυπου λεξικού. Πρέπει όμως να επισημανθεί ότι στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία πολλές φορές (π.χ. βλ. Galorin-Δημητριάδη · Κατσογιάννου 2004, 196–202· ΚΕΓ [2006] · 2010) χρησιμοποιείται εσφαλμένα για τη μεγαδομή ο όρος *μακροδομή*, τον οποίο θα αποσαφηνίσουμε αμέσως παρακάτω.

⁷. Στην προκειμένη επισκόπηση δεν υπάρχει περιθώριο παρά μόνο για τηλεγραφική απαρίθμηση των κριτηρίων. Σε μελλοντική μελέτη επιφυλάσσομαι να διαχωρίσω λεπτομερέστερα και να αναπτύξω εκτενέστερα τα υποσύνολα κριτηρίων ως προς τη μακροδομή και τη δομή πρόσβασης αφενός και τη μικροδομή αφετέρου.

(onomasiological) προσέγγιση του ειδικού λεξιλογίου και της ορολογίας.

Προκειμένου για τη μακροδομή, θα εξετάσουμε πέντε κριτήρια:

- Έκταση του/των λημματολογίου/ων
- Επιλογή λημμάτων
- Ιδιαίτερες κατηγορίες λημμάτων (π.χ. συμφύματα [confixes], αρκτικόλεξα και ακρωνύμια, κύρια ονόματα και επωνυμίες)⁸
- Λημματογράφηση και κατάταξη
- Εμβόλιμες πρόσθετες πληροφορίες (στα έντυπα λεξικά, συνήθως σε πλαίσια μεταξύ λεξικογραφικών άρθρων, π.χ. με σχόλια για τη γλωσσική χρήση).

5.2 Δομή πρόσβασης

Η *δομή πρόσβασης* (access structure) αφορά τη διάταξη των στοιχείων μέσω των οποίων οι χρήστες εντοπίζουν τις επιθυμητές πληροφορίες σε ένα λεξικογραφικό έργο. Για παράδειγμα, ένα έντυπο μονόγλωσσο γενικό ερμηνευτικό λεξικό εμφανίζει μία και μοναδική δομή πρόσβασης, την αλφαβητική, η οποία ταυτίζεται με την αλφαβητική μακροδομή. Στα θεματικής διάρθρωσης λεξικά όμως υπάρχουν κατά κανόνα δύο δομές πρόσβασης: μία θεματική, η οποία ταυτίζεται με τη θεματική μακροδομή του κύριου μέρους, και επιπλέον μία αλφαβητική, σε ένα αλφαβητικής διάρθρωσης δευτερεύον λημματολόγιο ή ευρετήριο, του οποίου τα λήμματα παραπέμπουν στη θεματική μακροδομή του κύριου μέρους.

Όσον αφορά τη δομή πρόσβασης, θα διακρίνουμε δύο κριτήρια:

- Πρόσβαση μέσω αλφαβητικής ή/και θεματικής κατάταξης
- Πρόσβαση με φόρμα αναζήτησης ή/και μέσω υπερκειμένου.⁹

5.3 Μικροδομή

Σε κάθε λήμμα ενός λεξικογραφικού έργου αντιστοιχίζονται πληροφορίες συγκεντρωμένες σε ένα *λεξικογραφικό άρθρο* (dictionary article, entry). *Μικροδομή* (microstructure) ονομάζεται η —θεωρητικά ή καταρχήν έστω— παγιωμένη για κάθε λεξικό διάρθρωση των πληροφοριών μέσα στα όρια ενός λεξικογραφικού άρθρου. Η μικροδομή τείνει λοιπόν να αντανακλά ένα ιδεατό λεξικογραφικό άρθρο με όλες τις πιθανές πληροφορίες όσες θα μπορούσε να συμπε-

⁸ Στο πεδίο της ειδικής (μετα)λεξικογραφίας, όπου κινούμαστε, σκόπιμα θα αφήσουμε κατά μέρος δύο ιδιαίτερες κατηγορίες λημμάτων χαρακτηριστικές για τη γενική (μετα)λεξικογραφία: αφενός τους μεμονωμένους γραμματικούς τύπους κλιτών λεξημάτων και αφετέρου τα προσφύματα (affixes).

⁹ Το δεύτερο αυτό κριτήριο αφορά φυσικά μόνο τα ηλεκτρονικά λεξικά.

ριλάβει σύμφωνα με το δεδηλωμένο ή εικαζόμενο υπόδειγμα λεξικογραφικού σχεδιασμού.

Ως προς τη μικροδομή, θα σταθμίσουμε τα ακόλουθα 15 κριτήρια:

- Λεξικογραφική μεταγλώσσα
- Φωνολογικές / φωνητικές πληροφορίες
- Ορθογραφικές πληροφορίες
- Γραμματικές (μορφολογικές και συντακτικές) πληροφορίες
- Ετυμολογικές πληροφορίες
- Διάκριση επιμέρους σημασιών
- Γλωσσικές και εγκυκλοπαιδικές επισημάνσεις
- Επεξηγήσεις και σχόλια
- Σημασιολογικές, εννοιολογικές και εγκυκλοπαιδικές πληροφορίες (ερμηνεύματα ή ορισμοί)
- Μεταφραστικά ισοδύναμα και περιφραστικά υποκατάστατα
- Προσδιορισμός του κύρους λεξιλογικών / ορολογικών μονάδων
- Παγιωμένα φραστικά σχήματα, παραδείγματα ή/και παραθέματα
- Συνώνυμα και αντώνυμα
- Υπερώνυμα και υπώνυμα, ολώνυμα και μερώνυμα
- Παράγωγα και σύνθετα.

6 Βιβλιογραφία

- [1] **Ανδρουλιδάκης 2016** • Γιώργος Ανδρουλιδάκης, «Η δίγλωσση και πολύγλωσση λεξικογραφία γύρω από το ζεύγος της νέας ελληνικής και της γερμανικής στο πεδίο των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, 1847–2014. Ιστορική και μεταλεξικογραφική επισκόπηση των ελληνογερμανικών και γερμανοελληνικών ειδικών έντυπων λεξικών, γλωσσαρίων και ηλεκτρονικών λεξικογραφικών εφαρμογών», διδακτορική διατριβή, Αθήνα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2016.

- [2] **Ελληνική γλώσσα και ορολογία 2001** • Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, *Ελληνική γλώσσα και ορολογία. Ανακοινώσεις 3ου Συνεδρίου. Αθήνα, 1–3 Νοεμβρίου 2001*, επιμέλεια έκδοσης: Κώστας Βαλεοντής, Αθήνα, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, 2001.
- [3] **ΕΛΟΤ 1445 : 2014** • *Ελληνικό Πρότυπο ΕΛΟΤ 1445. Αξιολόγηση ορολογικών πόρων. Γενικές έννοιες, αρχές και απαιτήσεις*, Αθήνα, Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), 2014.
- [4] **Κατσογιάννου · Ευθυμίου 2004** • Μαριάννα Κατσογιάννου · Ελένη Ευθυμίου (επιστημονική επιμέλεια), *Ελληνική ορολογία. Έρευνα και εφαρμογές* (Θέματα Επεξεργασίας Γλώσσας και Φωνής, [2]), εκδοτική επιμέλεια: Ευίτα Φωτεινά, Αθήνα, Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου · Εκδόσεις Καστανιώτη, 2004.
- [5] **ΚΕΓ [2006] · 2010** • Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ) (συντονιστές: Αγγελική Ι. Σακελλαρίου · Στάθης Ευσταθιάδης, σύμβουλος: Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη), *Δίγλωσσα λεξικά. Παρουσίαση των κυριότερων δίγλωσσων λεξικών της νέας ελληνικής* > «Εισαγωγικό σημείωμα», ιστοσελίδα <<http://bit.ly/1A8hgnt>>, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (ΚΕΓ), [14 Δεκεμβρίου 2006] (πρώτη δημοσίευση) · 14 Ιουλίου 2010 (τελευταία αναθεώρηση) · 19 Ιουλίου 2010 (πρόσβαση και ανάκτηση).
- [6] **Bergenholtz · Tarp 1995** • Henning Bergenholtz · Sven Tarp (editors), *Manual of specialised lexicography. The preparation of specialised dictionaries* (Benjamins Translation Library, 12), with contributions by Grete Duvå · Anna-Lise Laursen · Sandro Nielsen · Ole Norling-Christensen · Jette Pedersen, Amsterdam · Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 1995.
- [7] **Edo Marzá 2009** • Nuria Edo Marzá, *The specialised lexicographical approach. A step further in dictionary-making* (Linguistic Insights [LI]. Studies in Language and Communication, 102), Bern · Berlin · Bruxelles · Frankfurt am Main · New York · Oxford · Wien, Peter Lang, 2009.
- [8] **Fuertes-Olivera · Tarp 2014** • Pedro A. Fuertes-Olivera · Sven Tarp, *Theory and practice of specialised online dictionaries. Lexicography versus terminography* (*Lexicographica*, Series Maior. Supplementary Volumes to the *International Annual for Lexicography* / *Suppléments à la Revue Internationale de Lexicographie* / *Supplementbände zum Internationalen Jahrbuch für Lexikographie*, 146), Berlin · Boston, De Gruyter, 2014.
- [9] **Galopin 2000** • Laurence Galopin, «Répertoire et analyse des dictionnaires techniques

bilingues et multilingues (comprenant le français et le grec moderne)», thèse de doctorat, Montpellier, Université Paul-Valéry Montpellier 3, 2000.

- [10] **Galopin 2001** • Laurence Galopin, «Critères d'analyse des dictionnaires techniques bilingues et multilingues comprenant le grec et le français» > *Ελληνική γλώσσα και ορολογία* 2001, 113–120· επιπρόσθετα, αρχείο PDF <<http://bit.ly/2tdipgk>>, Ελληνική Εταιρεία Ορολογίας, [16 Απριλίου 2015] (δημοσίευση) · 24 Απριλίου 2015 (πρόσβαση και ανάκτηση).
- [11] **Galopin-Δημητριάδη · Κατσογιάννου 2004** • Laurence Galopin-Δημητριάδη · Μαριάννα Κατσογιάννου, «Δίγλωσσα τεχνικά λεξικά. Κριτήρια αξιολόγησης» > Κατσογιάννου · Ευθυμίου 2004, 193–220.
- [12] **Gouws · Heid · Schweickard · Wiegand 2013** • Rufus H. Gouws · Ulrich Heid · Wolfgang Schweickard · Herbert Ernst Wiegand (editors), *Dictionaries. An international encyclopedia of lexicography*, supplementary volume: *Recent developments with focus on electronic and computational lexicography* (Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft / Handbooks of Linguistics and Communication Science / Manuels de Linguistique et des Sciences de Communication, 5.4), Berlin · Boston, De Gruyter Mouton, 2013.
- [13] **ISO 23185 : 2009** • *International Standard ISO 23185. Assessment and benchmarking of terminological resources. General concepts, principles and requirements / Norme Internationale ISO 23185. Critères d'évaluation comparative des ressources terminologiques. Concepts, principes et exigences d'ordre général*, Geneva / Genève, International Organization for Standardization (ISO) / Organisation Internationale de Normalisation (ISO), 2009.
- [14] **Karpova · Kartashkova 2013** • Olga M. Karpova · Faina I. Kartashkova (editors), *Multi-disciplinary lexicography. Traditions and challenges of the XXIst century*, Newcastle upon Tyne, Cambridge Scholars Publishing, 2013.
- [15] **Kemmer 2010** • Katharina Kemmer, *Onlinewörterbücher in der Wörterbuchkritik. Ein Evaluationsraster mit 39 Beurteilungskriterien* (OPAL – Online Publierte Arbeiten zur Linguistik, 2/2010), αρχείο PDF <<http://bit.ly/1mBmrZk>>, Institut für Deutsche Sprache, 2010 · [21 Ιουλίου 2010] (δημοσίευση) · 27 Ιουλίου 2010 (πρόσβαση και ανάκτηση).
- [16] **Löckinger 2014** • Georg Löckinger, *Übersetzungsorientierte Fachwörterbücher. Entwicklung und Erprobung eines innovativen Modells* (Forum für Fachsprachen-Forschung [FFF], 117), Berlin, Frank & Timme, 2014.

- [17] **Nielsen 2009** • Sandro Nielsen, «Reviewing printed and electronic dictionaries. A theoretical and practical framework» › Nielsen · Tarp 2009, 23–41.
- [18] **Nielsen 2013** • Sandro Nielsen, «A general framework for reviewing dictionaries» › Karpova · Kartashkova 2013, 145–157.
- [19] **Nielsen · Tarp 2009** • Sandro Nielsen · Sven Tarp (editors), *Lexicography in the 21st century. In honour of Henning Bergenholtz* (Terminology and Lexicography Research and Practice [TLRP], 12), Amsterdam · Philadelphia, John Benjamins Publishing Company, 2009.
- [20] **Petrashova 2013** • Tamara G. Petrashova, «Methods of the LSP dictionary analysis» › Karpova · Kartashkova 2013, 216–230.
- [21] **Steiner 1984** • Roger J. Steiner, «Guidelines for reviewers of bilingual dictionaries», *Dictionaries. Journal of the Dictionary Society of North America* 6 (1984), 166–181.
- [22] **Swanepoel 2008** • Piet Swanepoel, «Towards a framework for the description and evaluation of dictionary evaluation criteria», *Lexikos* 18 (2008), 207–231· επιπρόσθετα, αρχείο PDF <<http://bit.ly/1hmzifs>>, [19 Ιουνίου 2012] (δημοσίευση) · 27 Ιουνίου 2012 (πρόσβαση και ανάκτηση).
- [23] **Swanepoel 2013** • Piet Swanepoel, «Evaluation of dictionaries» › Gouws · Heid · Schweickard · Wiegand 2013, 587–596.

Γιώργος Ανδρουλιδάκης

Διδάκτορας Πανεπιστημίου Αθηνών
Γλωσσολόγος, (Μετα)Λεξικογράφος, Επιμελητής Εκδόσεων, Μεταφραστής
Ηλ.ταχ.: giorgos@androulidakis.name